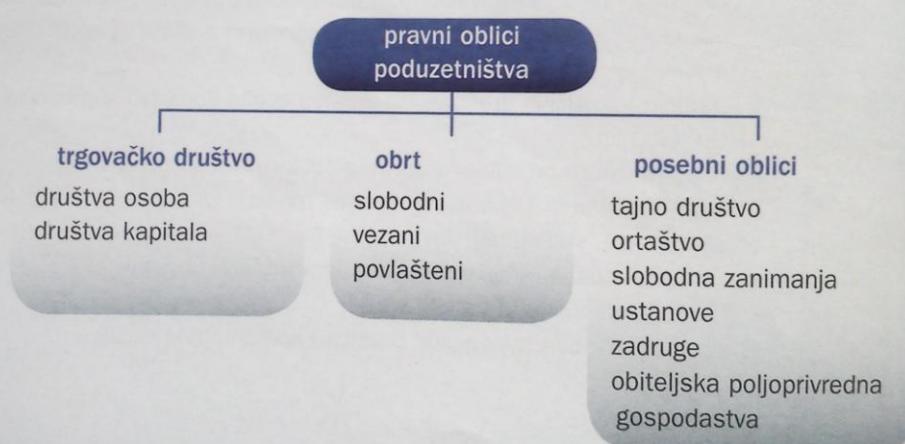

Što su pravni oblici i koji oblik poduzetnik može izabrati?

Pravni su oblici zapravo pravni subjekti ili obvezno-pravni odnosi u kojima se budući poduzetnici mogu baviti dopuštenim gospodarskim djelatnostima.

Naši poduzetnici mogu birati između jednoga od oblika **trgovačkih društava**, **obrta** te posebnih pravnih oblika kao što su tajna društvo, ortaštvo, slobodna zanimanja, ustanove, zadruge te obiteljska poljoprivredna gospodarstva.

Slika 5.1.
Pravni oblici poduzetništva

1.1. Trgovačko društvo

Pravna je osoba koja samostalno i trajno obavlja gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom robe i pružanjem usluga. Riječ je o organizaciji koja svojstvo pravne osobe stječe na temelju zakona.

Pravna osoba **odvojena** je od ljudi – fizičkih osoba koje je osnivaju i u njoj rade pa stoga ima samostalni pravni subjektivitet. Za razliku od pravne osobe, **fizička** je osoba čovjek kao pojedinac.

Često se pojam trgovačkog društva izjednačuje s pojmom poduzeća što je velika pogreška. Razlog tomu je što je u socijalističkom sustavu poduzeće imalo status pravne osobe što danas nema. Prema Zakonu o trgovačkim društvima (ZTD) poduzeće je dio **trgovačkog društva** te podrazumijeva određenu poduzetničku aktivnost odnosno gospodarsku djelatnost koju obavlja neko trgovačko društvo. Trgovačko društvo kao pravna osoba u svom sastavu može imati više poduzeća, kao na primjer: pogon za proizvodnju građevinske stolarije, prodajno skladište građevinskog materijala, servis za održavanje stambenih objekata i sl. Nijedno od ovih poduzeća nije pravna osoba, već su to posebne organizacijske jedinice.

Što je pr
fizička

Kako ZT
podu

1.2. Obrt

Za razliku od trgovačkog društva, obrt nije pravna osoba, nego se odnosi na samostalno i trajno obavljanje svih dopuštenih gospodarskih djelatnosti koje obavljaju fizičke osobe radi postizanja zarade proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu.

Koja je ra...
trgovačkog c...

Obrotnik je, prema tome, fizička osoba koja obavlja jednu ili više dopuštenih gospodarskih djelatnosti u svoje ime i za svoj račun, a pritom može zapošljavati druge osobe.

Tko je...

Fizičke osobe mogu obavljati gospodarsku djelatnost i kao domaću radinost ili kao sporedno zanimanje samo osobnim radom, bez osnivanja obrta uz uvjet da za to dobiju odobrenje od ovlaštenoga državnog ureda u županiji.

Da bi neka fizička osoba stekla status obrtnika, Zakon o obrtu propisao je **opće i posebne uvjete**.

Kako se...
ob...

V. Pravni oblici poduzetništva

opći uvjeti	Svode se na to da osoba ne smije biti kažnjavana i da mora raspolagati odgovarajućim prostorom (zanatska, trgovачka i ugostiteljska djelatnost).
posebni uvjeti	Odnose se na stručnu sposobljenost i položen majstorski ispit. Fizička osoba može obavljati djelatnost ako udovoljava i posebnim zdravstvenim uvjetima, ako je to propisano zakonom.

Koje su vrste obrta?

Prema navedenim se uvjetima mogu razlikovati tri vrste obrta.

slobodni obrt	Za osnivanje ovog obrta potrebno je udovoljavati jedino općim uvjetima.
vezani obrt	Za osnivanje vezanog obrta traži se odgovarajuća stručna spremu što znači da se osim općih uvjeta trebaju ispunjavati posebni uvjeti. Ako osoba ne ispunjava posebne uvjete (na primjer, kao diplomirani ekonomisti želite otvoriti frizerski salon), ona ipak može osnovati obrt pod uvjetom da zaposli djelatnika s odgovarajućom stručnom spremom. U tom se slučaju pri osnivanju obrta mora priložiti izjava da će se zaposlitи takvog djelatnika. Vezane obrte mogu obavljati i fizičke osobe – izumitelji na temelju ostvarenoga patentnog prava za patentirani proizvod ili uslugu i zaštićenog industrijskog dizajna.
povlašteni obrt	Za osnivanje povlaštenog obrta potrebno je ispunjavati opće i posebne uvjete te dobiti posebno dopuštenje – povlasticu (koncesiju) od ovlaštenog ministarstva. Riječ je o obavljanju djelatnosti na temelju korištenja javnim dobrima kao što je slučaj s ribarskim obrtom ili taksi-službom.

va obrt
obrtnika?

Popis vezanih i povlaštenih obrta naći ćete u istoimenom pravilniku. Ako obrt nije naveden u tom pravilniku, smatra se slobodnim obrtom.

Obrtom se mogu baviti i strane osobe ako imaju radnu dozvolu pa stoga dokazivanje državljanstva nije uvjet osnivanja obrta.

Obrt se osniva upisom u obrtni registar kod ovlaštenoga državnog ureda u županiji, (najčešće državni ured za gospodarstvo), a povlastica se upisuje u registar povlastica kod ovlaštenog ministarstva. Ured će izdati obrtnicu fizičkoj osobi koja ispunjava određene zakonske uvjete, a rok za njezino izdavanje ili za odbijanje traje 15 dana od dana uredno podnesene prijave za upis u obrtni registar. Poduzetnici koji žele obavljati povlašteni obrt uz obrtnicu moraju dobiti i povlasticu.

Upisom u obrtni registar obrtnik je obvezan početi poslovanje u razdoblju od godine dana od izdavanja obrtnice, a najkasnije osam dana prije početka obavljanja obrta obvezan je to prijaviti nadležnom državnom uredu u županiji koji će izvijestiti odgovarajuće inspekcije.

Obrt se može obavljati u više izdvojenih pogona u kojima obrtnik mora imenovati poslovođu.

Obrotnik može:

- raditi sam, odnosno uz pomoć članova uže obitelji – s članovima uže obitelji obrtnik ne mora zasnivati radni odnos pa je stoga obrt pogodan za ostvarivanje obiteljskog poduzetništva, a uključivanje trećih osoba svodi se na minimum
- raditi sam, voditi obrt i zapošljavati druge
- raditi sam, a vođenje obrta prepustiti poslovođi u radnom odnosu
- biti samo vlasnik obrta s time da zapošljava druge.

Kakav obrt može imati obrtnik?

U Zakonu o obrtu navodi se da za obveze obrta obrtnik odgovara cijelokupnom unesenom imovinom koja je potrebna za obavljanje obrta. U sudskoj praksi pak obrtnik odgovara za obveze obrta cijelokupnom svojom imovinom što znači da preuzima neograničenu odgovornost jer je privatnu imovinu obrtnika teško razlučiti od one kojom se on koristi u svom obrtu.

Koje su obveze obrta

Kao i trgovačko društvo, obrt ima svoje sjedište i tvrtku. Kada poslovni prostor nije uvjet za obavljanje obrta, tada je sjedište obrta mjesto prebivališta obrtnika. Tvrta je naziv pod kojim obrt posluje.

Koje su odrednice

Obrt prestaje odjavom ili po sili zakona. Mnogo je lakše odjaviti obrt nego likvidirati trgovačko društvo.

1.3. Trgovac pojedinac

Trgovac pojedinac (t. p.) jest fizička osoba (obrtnik) koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost u skladu s propisima o obrtu, a upisana je u trgovački registar kao trgovac pojedinac.

**Što je trgovac pojedinac
kao pravni oblik?**

Zakonom o trgovačkim društvima propisane su dvije vrste upisa.

dragovoljni upis	Upis u trgovački registar obrtnika s godišnjim prihodom iznad 2 milijuna kuna na njegov zahtjev.
obvezni upis	Obvezni je upis propisan za obrtnika čiji godišnji prihod prelazi vrijednost od 15 milijuna kuna. U tom slučaju obrtnik mora zatražiti upis u registar u roku od 60 dana nakon podnošenja godišnjih finansijskih izvješća u kojima je iskazan takav prihod Finansijskoj agenciji.

Prijava za upis u trgovački registar mora sadržavati tvrtku, sjedište, predmet posovanja, podatak o godišnjem prihodu te naziv registra i broj pod kojim je fizička osoba upisana kao obrtnik.

govca

Trgovac pojedinac preuzima neograničenu odgovornost. Iako je zakon propisao mogućnost organiziranja pothvata na takav način, naši se obrtnici, kada dođu u situaciju da moraju zatražiti upis u registar, radije odlučuju na odjavu obrta i osnivanje društva s ograničenom odgovornošću.

Tada moraju prema postojećim propisima osigurati 20.000,00 kuna, od čega 10.000,00 kuna u novcu, no ne odgovaraju za obveze društva, njihova privatna imovina ostaje zaštićena.

Ako se upišu u sudski registar kao trgovci pojedinci, riskirat će svoju cijekupnu imovinu. Odluku o upisu u registar kao trgovac pojedinac sigurno neće donijeti obrtnici čiji je prihod manji od 15 milijuna kuna godišnje.

1.4. Posebni pravni oblici

Koja su posebni pravni oblici?

Od posebnih pravnih oblika u nastavku ćemo obraditi slobodna zanimanja, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, zadrugu i ustanovu kao pravne oblike poslovanja najčešće prisutne u praksi.

Slobodna zanimanja

Zanimanja su koja se mogu obavljati kao slobodna, u skladu s posebnim propisima i za čije se oživotvorene ne mora osnovati ni obrt, ni trgovačko društvo. Najčešći oblici slobodnih zanimanja jesu odvjetnici, zdravstveni djelatnici u privatnoj praksi i samostalni umjetnici (osobe izvan radnog odnosa kojima je umjetničko stvaralaštvo jedino i glavno zanimanje). Cilj osobe sa slobodnim zanimanjem jest ostvarivanje dohotka iz kojega će podmirivati svoje životne potrebe.

Budući da postoje poduzetnička inicijativa i određeni cilj, slobodna se zanimanja mogu svrstati u posebne pravne oblike poduzetništva.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG)

Osnovni je oblik organiziranja u poljoprivredi. Nastaje na temelju rješenja o upisu u **Upisnik poljoprivrednih gospodarstava**. Svi poljoprivrednici koji žele ostvarivati pravo na državne poticaje te prodavati svoje proizvode na tržištu moraju se upisati u ovaj upisnik koji vodi ovlašteni državni ured u županiji.

Poljoprivrednici mogu također osnovati obrt ili trgovačko društvo ili se pak udružiti u zadrugu.

Zadruga

Pravna je osoba, ali se razlikuje od trgovačkog društva jer se njezino osnivanje temelji prije svega na načelu uzajamne pomoći radi unapređenja i zaštite gospodarskoga i drugoga profesionalnog interesa njezinih članova – zadrugara.

Koja je razlika između zadruge i trgovačkog društva?

Cilj zadruge jest ostvarivanje dobiti ili drugih interesa uz neposredno sudjelovanje i zajedničko poslovanje svih zadrugara. Zadruge se najčešće osnivaju kao poljoprivredne, stambene ili štedno-kreditne.

Kao pravna osoba, zadruga ima svoja tijela uz pomoć kojih zadrugari upravljaju. Mogu je osnovati najmanje tri osnivača ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Zadrugari ne odgovaraju svojom imovinom za obveze zadruge. Država često osigurava razne subvencije zadrugama pa je to najčešći razlog zbog kojeg se poduzetnici opredjeljuju za ovakav oblik poslovanja, osobito u poljoprivrednoj djelatnosti.

Ustanova

Pravna je osoba kojoj cilj nije ostvarivanje dobiti, već trajno bavljenje nekom od propisanih djelatnosti. Za razliku od trgovačkog društva čiji je cilj ostvarivanje dobiti, ustanova se osniva radi obavljanja neprofitnih djelatnosti te za zadovoljavanje javnih potreba građana poput obrazovanja, zdravstva, kulture i slično.

Za obavljanje tih djelatnosti ne vrijede strogi tržišni zakoni, a dio finansijskih sredstava potrebnih za poslovanje ustanove dobivaju od države.

Ustanovu može osnovati svaka fizička i pravna osoba za obavljanje djelatnosti za koju je propisano da se obavlja trajno preko ustanove.

tništva

Budući da je svakom poduzetniku cilj ostvarivanje dobiti, on može taj cilj ostvariti kao ustanova, ako zakon to dopušta. No poduzetnik će u tom slučaju poslovati prema propisima o trgovačkim društvima, dakle prema propisima za profitne organizacije.

Da bi poduzetnicima olakšala i ubrzala osnivanje gospodarskih subjekata, Vlada RH 2005. godine osnovala je servis [HITRO.HR](#) u poslovnicama Financijske agencije (FINE).

Ključni pojmovi obiteljsko poljoprivedno gospodarstvo, obrt, opći uvjeti osnivanja obrta, posebni uvjeti osnivanja obrta, povlašteni obrt, vezani obrt, slobodna zanimanja, trgovačko društvo, trgovac pojedinac, ustanova, zadruga

Koje su prednosti obrta?

Obrt joj se u početku činio najboljim rješenjem jer je, za razliku od trgovačkog društva, procedura osnivanja obrta jednostavnija, ali i jeftinija.

Jednostavnija procedura i manji troškovi osnivanja najčešći su razlozi zbog kojih se poduzetnik početnik opredjeljuje za obrt umjesto za trgovačko društvo.

Prednost je tog oblika i u tome što obrtnici nisu obveznici poreza na dobit. Obrtnici plaćaju porez na dohodak koji obračunavaju i isplaćuju kao nagradu – plaću za rad u obrtu.

Što se tiče vođenja poslovnih knjiga, obrti su u prednosti u odnosu prema trgovačkim društvima. Obrtnici imaju jednostavno knjigovodstvo za razliku od trgovačkih društava koji moraju voditi dvojno odnosno dvostavno knjigovodstvo.

Oja su ograničenja obrta?

Poduzetnik-obrtnik pak mora biti svjestan da pokretanjem obrta riskira cijelokupnu imovinu koju posjeduje jer, kao što smo već naučili, obrtnici za nastale obveze odgovaraju cijelokupnom svojom imovinom.

Obrti su, kao pravni oblici, dobro rješenje ako je riječ o manjim poslovima koji iziskuju i manja ulaganja. Ako obrtnici trebaju dodatni kapital, oni u pravilu teže dobivaju kredite od banaka za razliku od vlasnika trgovačkih društava. Zbog malih poslova koji im donose male prihode obrtnici nisu obveznici PDV-a što znači da na svojim izlaznim računima ne obračunavaju PDV, ali s druge strane ne mogu tražiti povrat PDV-a koji su platili po dobivenim (ulaznim) računima od svojih dobavljača.

Koje su prednosti

Kada je riječ o trgovackim društvima, među poduzetnicima je do uvođenja

su prednosti s ograničenom odgovornošću?

jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću najpopularniji oblik društvo s ograničenom odgovornošću d.o.o. Mogu ga osnovati sami, a iznos temeljnog kapitala od 20.000,00 kuna, od čega 10.000,00 kuna treba biti u novčanom obliku, mnogim poduzetnicima dosad nije bio velika prepreka. Najvažnija je prednost ovog oblika u tome što poduzetnik može izgubiti samo ono što je uložio u posao, njegova imovina koja ostaje izvan društva zaštićena je. Oblik društva s ograničenom odgovornošću primjerjen je ne samo za male već i za velike poslove.

Ako se gleda ulog u posao onda je za očekivati da uskoro po popularnosti jednostavni d.o.o. zamjeni d.o.o., jer osnivač će ga moći osnovati sa samo 10 kuna temeljnog kapitala.

Vni oblik prikladan je posovanja?

Ako se posao širi i potreban je dodatni kapital, poduzetnici vrlo često svoje društvo s ograničenom odgovornošću mijenjaju u dioničko društvo. Dioničko društvo najlakše dolazi do dodatnog kapitala emisijom dionica, ali problem je u tome što se na ovakav način mogu dobiti potpuno nepoznati ulagači odnosno partneri u poslu.

Ako je poduzetnicima problem osigurati temeljni kapital, tada se mogu opredijeliti za javno trgovačko društvo ili komanditno društvo za koje ne treba osigurati početni kapital, ali zato poduzetnici moraju biti spremni da za obveze nastale u poslu odgovaraju cjelokupnom svojom imovinom što znači i onom koju nisu uložili u posao. Ovi oblici iziskuju od poduzetnika najviši stupanj odgovornosti. Osim toga, ako posao žele organizirati kao javno trgovačko ili komanditno društvo, tada moraju imati najmanje jednog partnera u poslu.

Pri izboru pravnog oblika možemo se savjetovati sa stručnjacima (kao što je učinila poduzetnica iz naše uvodne priče), s pravnicima i ekonomistima, ali konačna odluka pa prema tome i rizik izbora ostaje uvijek na poduzetniku. Sposobnost ocjene dobrih i loših strana svakoga mogućega pravnog oblika te konačan izbor svakako spadaju u najvažnije poduzetničke odluke.

Ključni pojmovi obrt, trgovačko društvo

Šta su oblici trgovačkih društava?

Razlikuju se dva oblika trgovačkih društava: **društva osoba** i **društva kapitala**.

Temeljna razlika između navedenih oblika jest u odgovornosti prema trećim osobama odnosno vjerovnicima.

društva osoba	Za nastale obveze, osim imovinom društva, odgovaraju i imovinom svojih članova.
društva kapitala	Odgovaraju samo svojom imovinom, a osobna je imovina njihovih članova zaštićena.

Društva osoba

Šta se i kako osnivaju društva osoba?

Osnivaju se kada se više osoba, a najmanje dvije, žele udružiti, ponuditi svoj rad i imovinu te je pritom barem jedna osoba spremna za obveze društva odgovarati cjelokupnom svojom imovinom.

Zakon stoga ne propisuje minimalni iznos temeljnog kapitala pa se ova društva mogu osnovati s minimalnim ulaganjima. Društvima osoba upravljaju njihovi članovi.

Koja su oblici društva osoba?

U društva osoba se ubrajaju:

- javno trgovačko društvo (j.t.d.)
- komanditno društvo (k.d.)
- gospodarsko interesno udruženje (GIU).

U širem se smislu u društva osoba ubrajaju još **ortaštvo** i **tajno društvo** iako to nisu pravne osobe pa prema tome nisu ni trgovačka društva.

Društva kapitala

Osnivaju se kada jedna ili više osoba ne žele odgovarati za obvezu društva svojom imovinom niti se osobno angažirati u obavljanju gospodarske djelatnosti društva.

Kada se i kako osniva društva kapitala?

Zakon propisuje **minimalni iznos temeljnog kapitala** koji se mora formirati pri osnivanju društva. Društvima kapitala upravljaju tijela društva.

U društva kapitala se ubrajaju:

Koji su oblici društva kapitala?

- dioničko društvo (d. d.)
- društvo s ograničenom odgovornošću (d. o. o.)
- jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću (j. d. o. o.)

U svakidašnjem se govoru poduzetnici koji svoj posao organiziraju kao trgovačko društvo često spominju kao **vlasnici** odnosno suvlasnici tog društva. S pravnog je stajališta ispravnije za odnose između društva i njegovih osnivatelja izbjegavati terminologiju stvarnog prava. Kao što nitko ne može biti vlasnik fizičke osobe, tako nitko ne može biti vlasnik pravne osobe. Stoga je bolje o poduzetnicima-osnivateljima govoriti kao o članovima društva kojima pripada određeni poslovni udjel u društvu.

Jesu li dioničari i vla-

 Ključni pojmovi društva kapitala, društva osoba, tajno društvo, ortaštvo

Kako trgovačko društvo stječe svojstvo pravne osobe?

Svojstvo pravne osobe trgovačko društvo stječe upisom u **sudski registar**, a gubi ga brisanjem iz registra.

Sudski registar jest javna knjiga koju vodi trgovački sud i u tom se registru upisuju sve činjenice vezane za osnivanje, statusne promjene te prestanak djelovanja trgovačkih društava. Organiziran je kao posebni odjel na trgovačkim sudovima.

Tko se vodi u sudskom registru?

Osim trgovačkih se društava u sudskom registru vode trgovci pojedinci, ustanove, zajednice ustanova, zadruge, zadružni savezi te podružnice navedenih subjekata.

Koји се податци могу добити из судског регистра?

Ako želite doznati podatke o nekom trgovačkom društvu, primjerice kada je osnovano, koliki mu je **temeljni** (početni) **kapital** te posluje li društvo još ili je u procesu likvidacije, slobodno se možete obratiti sudskom registru na bilo kojem trgovačkom sudu u našoj zemlji i žljene će podatke dobiti u obliku ovjerenog izvatka iz sudskog registra ili fotokopije dokumenta, a da za to ne morate uopće navesti razlog zbog kojeg tražite te podatke.

 Podatke o nekom subjektu iz sudskog registra možete također vidjeti na mrežnim stranicama Ministarstva pravosuđa RH (www.mp.hr).

U svakom je slučaju dobro u sudskom registru provjeriti poslovne partnere s kojima poslujete, a osobito one koji su manje poznati jer se može dogoditi da poslujete s gospodarskim subjektom koji je u procesu likvidacije ili u stečaju, a da za to niste znali.

U sudski se registar upisuju podatci o **tvrtki**, **predmetu poslovanja**, **sjedištu**, osobama koje zastupaju društvo i temeljnom kapitalu.

Tvrtka

Tvrtka je ime pod kojim trgovačko društvo posluje i koje ga razlikuje od ostalih sudionika u pravnom prometu. Određuje se pri osnivanju trgovackog društva.

Poduzetnicima se preporučuje da prije izbora tvrtke provjere željeni naziv kod trgovackog suda ili kod HITRO.HR servisa jer trgovacki sud neće odbiti upis društva pod imenom tvrtke koja već postoji u registru.

Prema našem zakonu tvrtka mora biti na hrvatskom jeziku, ali može sadržavati pojedine strane riječi. Iznimno, tvrtka može biti na stranom jeziku ako nema odgovarajuće zamjene u našem jeziku, ako je odabранo ime na mrtvom jeziku, npr. latinskom te ako strani ulagač unosi svoje, već postojeće ime u tvrtku domaćeg društva.

Koje su odrednice tv

Tvrtka trgovackog društva mora obvezno sadržavati: ime društva, predmet poslovanja, oblik trgovackog društva, oznaku posebnog stanja društva (npr. u likvidaciji ili u stečaju).

Osim navedenih, obveznih sastojaka, tvrtka može sadržavati i fakultativne sastojke kada se npr. žele istaknuti neka posebna obilježja društva kao što je starost društva ili tradicija obavljanja gospodarske djelatnosti.

-Slobovljene

Predmet poslovanja

Širi je pojam od djelatnosti jer sadržava skup gospodarskih djelatnosti kojima se trgovacko društvo može baviti. Ako trgovacko društvo ima širi predmet poslovanja, u tvrtki će se navesti samo temeljna odnosno dominirajuća djelatnost.

Što je
poslo

Sjedište

Mjesto je s kojeg se upravlja ili mjesto na kojem se obavlja djelatnost. Određivanja sjedišta prepušteno je slobodnoj odluci poduzetnika. Svako trgovacko društvo mora imati samo jedno sjedište.

Što je
poslo

Popis osoba koje zastupaju društvo

Da bi trgovacko društvo moglo obavljati svoju djelatnost, uz pravnu sposobnost mora imati i poslovnu sposobnost koju imaju fizičke osobe koje ga zastupaju jer poslovnu sposobnost mogu imati samo fizičke, a ne i pravne osobe.

Tko zastu

Pravne radnje ovlaštenih fizičkih osoba poput sklapanja ugovora s poslovnim partnerima smatraju se radnjama trgovačkog društva kao pravne osobe.

Temeljni ili početni kapital

Temeljnoga kapitala? Vrijednost je koju stvaraju poduzetnici-osnivatelji trgovačkog društva svojim ulozima (u obliku novca, stvari, prava), neposredno pri osnivanju. Na početku poslovanja iznos temeljnog kapitala jednak je vrijednosti imovine kojom trgovačko društvo raspolaže.

Osnivanja društva? Prvi korak u osnivanju trgovačkog društva poduzetnici mogu napraviti na šalteru servisa HITRO.HR Financijske agencije ili kod javnog bilježnika. Za ostvarivanje toga prvog koraka moraju imati provjereni naziv svoga budućeg posla odnosno tvrtke. U nastavku pogledajte kako izgleda osnivanje trgovačkog društva.

5.1. Pojmovo određenje dioničkog društva

Dioničko društvo jest oblik trgovačkog društva koje svoj kapital potreban za osnivanje i početak poslovanja (temeljni kapital), ali i za širenje poslovanja prikuplja izdavanjem odnosno prodajom dionica.

Kako se postaje dioničar? Osoba koja kupi najmanje jednu dionicu postaje član odnosno dioničar društva. To društvo može osnovati i samo jedna osoba, fizička ili prava. Društvo se osniva na temelju Izjave o usvajanju statuta koju potvrđuje osnivatelj društva.

Zakon o trgovačkim društvima definira dioničko društvo kao trgovačko društvo u kojemu članovi (dioničari) sudjeluju s ulozima u temeljnem kapitalu podijeljenom na dionice.

Kolika je minimalna vrijednost temeljnog kapitala? U dioničkom društvu minimalna vrijednost temeljnog kapitala iznosi 200.000,00 kuna i ona je sigurnost budućim vjerovnicima. Temeljni je kapital podijeljen na dionice iste vrijednosti, a najmanja nominalna vrijednost jedne dionice prema našem zakonu iznosi 10,00 kuna. Dionice se mogu izdavati i po većim vrijednostima, ali one moraju biti višekratnici broja 10.

Tko je dioničar? Dioničar je vlasnik dionice, ali ne i vlasnik dioničkog društva kako ga najčešće u svakidašnjem govoru nazivamo. Dioničar je član dioničkog društva.

U oba se slučaja osnivatelji dogovaraju o osnivanju dioničkog društva i donose statut koji je temeljni akt društva kojim se uređuju vlasnički, ekonomski i drugi odnosi članova društva.

Statut sadržava podatke o: nazivu i sjedištu društva, predmetu poslovanja, iznosu temeljnog kapitala, broju, vrsti i nominalnoj vrijednosti dionica, načinu izdavanja dionica, broju članova uprave i nadzornog odbora i njihovu identitetu.

Nakon donošenja statuta osnivatelji preuzimaju dionice, potpisuju izjavu o prihvaćanju statuta kod javnog bilježnika, uplaćuju preuzete dionice, imenuju članove uprave i nadzornog odbora.

Nakon što sastave izvješće o provedenom osnivanju i nakon što se obavi revizija osnivanja podnosi se prijava za upis te se nakon toga dobiva rješenje Trgovačkog suda o obavljenom upisu u trgovački registar.

Kod postupnoga odnosno sukcesivnog osnivanja navedenim fazama moramo pridodati još dvije, a to su: upućivanje javnog poziva za upis i uplatu dionica te sazivanje i održavanje osnivačke skupštine.

5.3. Tijela dioničkog društva

Za razliku od društava osoba, dioničko društvo kao društvo kapitala ima tijela upravljanja, a to su: skupština, uprava i nadzorni odbor.

Skupština

Većina zakona razlikuje: glavnu, osnivateljsku i posebnu skupštinu.

glavna skupština

Skupština je svih dioničara i jedino je tijelo u čijem radu izravno mogu sudjelovati svi dioničari pa tako i oni koji imaju samo jednu dionicu i oni bez prava glasa ako posjeduju takve dionice. Sudjelovati mogu i članovi uprave i nadzornog odbora iako nisu dioničari. Mogu je sazvati: uprava, nadzorni odbor, druge osobe (predsjednik nadzornog odbora, član uprave ili nadzornog odbora), dioničari i likvidatori društva.

osnivateljska skupština

Ona je koju sazivaju osnivatelji i održava se samo jednom ako se društvo osniva sukcesivno.

posebna skupština

Održava se ako odluke o određenoj materiji donose samo određeni dioničari; ako postoje dionice različitog roda, odlučuje se o pravima i obvezama vlasnika dionica tog roda.

Statutom se može odrediti da je za donošenje odluka potrebna određena zastupljenost dioničara na glavnoj skupštini. Na glavnoj se skupštini odluke donose većinom danih glasova (obična većina) ako se zakonom ili statutom ne odredi da je za to potrebna neka veća većina ili se zahtijeva i ispunjenje dodatnih prepostavki.

Uprava

Izvršno je tijelo dioničkog društva jer vodi poslove i zastupa društvo. Sastoje se od jedne ili više osoba – direktora čiji se broj određuje statutom. To mogu biti zaposlenici društva ili vanjski članovi.

vi uprave
enuje?

Ako se uprava sastoji od više osoba, jedna od njih mora se imenovati predsjednikom. Član uprave može biti samo fizička osoba koja je potpuno poslovno sposobna i ne mora biti dioničar. Prema našim propisima potpunu poslovnu sposobnost ima osoba koja navrši 18 godina.

Članove uprave i predsjednika imenuje nadzorni odbor najviše na vrijeme od pet godina s tim da ih može ponovno imenovati, ali ih također može opozvati prije isteka mandata. Članovi uprave za svoj rad primaju plaću.

Nadzorni odbor

Tijelo je dioničkog društva od najmanje tri člana koje nadzire vođenje poslova društva odnosno nadzire rad uprave, a bira ga glavna skupština. Članovi nadzornog odbora mogu biti samo potpuno poslovno sposobne fizičke osobe koje između sebe biraju predsjednika i najmanje jednog zamjenika.

Nadzire djelovanje društva u skladu sa zakonom i aktima društva te odlukama glavne skupštine, provjerava jesu li godišnja finansijska izvešća pravljena u skladu sa stanjem u poslovnim knjigama i pokazuju li ispravno imovinsko i poslovno stanje društva, zauzima stajalište o prijedlogu uprave o uporabi ostvarene dobiti i pokriće možebitnih gubitaka društva.

Statutom se može odrediti da društvo umjesto uprave i nadzornog odbora ima upravni odbor.

Upravni odbor sastoji se od najmanje tri člana.

Što su
nadzorni

6.1. Pojmovno određenje društva s ograničenom odgovornošću

Zakon o trgovačkim društvima definira društvo s ograničenom odgovornošću kao trgovačko društvo u kojem jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba ulažu temeljne uloge s kojima sudjeluju u unaprijed dogovorenem temeljnog kapitalu. Unošenje temeljnog uloga obveza je svakog člana društva, a ulozi mogu biti u obliku novca, stvari ili prava, s time da se nenovčani ulozi moraju novčano iskazati.

Što čini temeljni kapital društva s ograničenom odgovornošću?

Temeljni kapital ne mora biti podijeljen na jednake vrijednosti kao kod dioničkog društva (dionice), već može biti podijeljen na dijelove različite vrijednosti koji se zovu **temeljni ulozi**.

Temeljna načela dioničkog društva vrijede i za društvo s ograničenom odgovornošću pa se na njega primjenjuju odredbe koje vrijede za dioničko društvo ako za društvo s ograničenom odgovornošću zakonom nije drukčije određeno.

Kao u dioničkom društvu, i u **društu s ograničenom odgovornošću** članovi ne odgovaraju za obveze društva. Stoga zakon propisuje minimalni iznos osnivačkoga temeljnog kapitala prije upisa u sudski registar. Minimalni je iznos temeljnog kapitala 20.000,00 kuna, a vrijednost temeljnog uloga ne smije biti manja od 200,00 kuna. Temeljni ulozi mogu biti veći, ali moraju biti višekratnici broja 100.

6.2. Osnivanje društva s ograničenom odgovornošću

Prije upisa društva u sudski registar osnivatelji moraju uplatiti najmanje četvrtinu uloga koji uplaćuju u novcu, a ukupni iznos svih uplata u novcu ne može biti manji od 10.000,00 kuna. Naime, Izmjenama Zakona o trgovačkim društvima 2003. ograničen je unos temeljnih uloga u stvarima i pravima.

Koje su obveze osnivača?

Novčani ulozi uplaćuju se na račun društva kod finansijske institucije koja izdaje potvrdu da će društvo moći slobodno raspolagati uplaćenim iznosom nakon upisa u sudski registar.

Preuzimanjem i unosom temeljnih uloga ulagači stječu **skup prava** koji se naziva poslovnim udjelom. **Poslovni udjeli** vode se u knjizi poslovnih udjela i određuju skup prava ulagača.

Što su poslovni udjeli?

pravo glasa

Ostvaruje se na skupštini (temeljni ulog od 200,00 kuna daje pravo na jedan glas, ulog od 400,00 kuna pravo na dva glasa, ulog od 2.000,00 kuna na 10 glasova itd.).

pravo sudjelovanja u ostvarenoj dobiti

Ostvaruje se sukladno osnivačkim ulozima pravo sudjelovanja u raspodjeli preostale imovine društva nakon provedene likvidacije ili stečaja društva.

Kako bi se istaknula činjenica da ulagači ne mogu izgubiti više od onoga što su uložili u društvo, najčešće se u svakidašnjem govoru spominje da članovi preuzimaju ograničenu odgovornost što je s pravnog stajališta potpuno pogrešno tumačenje. Ne postoji ograničena odgovornost ni društva ni njegovih članova.

Odgovornost društva nije ograničena jer društvo za svoje obveze vjerovnicima odgovara cjelokupnom svojom imovinom, a ne samo imovinom u vrijednosti iznosa temeljnog kapitala.

Jednako tako, odgovornost članova za obveze društva prema vjerovnicima nije ograničena zato što ona uopće ne postoji, članovi društva svojom imovinom uopće ne odgovaraju za obveze društva njegovim vjerovnicima.

Društvo s ograničenom odgovornošću osniva se društvenim ugovorom o osnivanju ako ga osniva više osnivatelja, a ako je osnivatelj samo jedna osoba, izjavom o osnivanju. Osnivatelji mogu biti fizičke ili pravne osobe. Pri osnivanju nijedan osnivač ne može preuzeti više temeljnih uloga. Sve ono što ulaže jedan osnivatelj čini jednu cjelinu koja se u tom trenutku ne može podijeliti.

Naknadno ulagač može steći više poslovnih udjela u društvu, ali se ti poslovni udjeli ne spajaju, već svaki zadržava svoju samostalnost.

6.3. Tijela društva s ograničenom odgovornošću

Koja su obvezna tijela društva s ograničenom odgovornošću?

Društvo s ograničenom odgovornošću obvezno mora imati skupštinu i upravu, a nadzorni odbor, kao što je već rečeno, nije obvezno tijelo društva.

skupština društva	Ima iste ovlasti kao i glavna skupština u dioničkom društvu s tim da, ako nije osnovan nadzorni odbor, ima i pravo nadzora nad radom uprave. Čine ju svi članovi društva koji donose odluke većinom danih glasova (zakonom i društvenim ugovorom može se odrediti i drugačija većina). Ako društvenim ugovorom nije drugačije određeno, skupština može valjano odlučivati ako su na njoj prisutni članovi društva ili njihovi zastupnici koji predstavljaju najmanje desetinu temeljnog kapitala društva (zbroj vrijednosti njihovih temeljnih uloga iznosi najmanje desetinu temeljnog kapitala).
uprava	Vodi poslove društva s ograničenom odgovornošću kao i kod dioničkog društva. Odgovorna je za: uredno vođenje poslovnih knjiga, vođenje unutarnjeg nadzora, pravodobnu izradu finansijskih izvješća društva i njihovu dostavu nadzornom odboru (ako postoji) i skupštini društva. Članove uprave imenuje skupština. Samo potpuno poslovno sposobna fizička osoba, uključujući i članove društva, može biti član uprave. Sve što je napisano za članove uprave u dioničkim društvima vrijedi i za članove uprave u društvima s ograničenom odgovornošću.

Kakva

Kako s
ograniče

nička i
nostavni o
dobre rezul
zakona dio
nom kapita

■ Ključni

Procijen

1. Koliko
ograničen
odgovorno
2. Po čemu
odgovorno
3. Kako
i kolik
Zakon

6.4. Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću

Kako bi se u kriznim vremenima potaknula poduzetnička inicijativa, Vlada RH u srpnju 2012. godine uputila je Hrvatskom saboru Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima kojim se otvara mogućnost osnivanja jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću.

Riječ je o društvu koje se može osnovati samo izjavom kod javnog bilježnika i za samo deset kuna minimalnoga temeljnog kapitala. Takav jednostavni oblik društva poznaju mnoge zemlje u Europskoj uniji i dao je dobre rezultate posebno u području samozapošljavanja. Prema Prijedlogu zakona dio ostvarene dobiti će društvo morati zadržavati u temeljnog kapitalu.

■ Ključni pojmovi društvo s ograničenom odgovornošću, jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću, temeljni ulozi, poslovni udjeli

Procijenite svoje znanje

1. Koliko osoba može osnovati društvo s ograničenom odgovornošću?
2. Po čemu je društvo s ograničenom

4. Zašto je Zakon odredio minimalnog kapitala za d.o.o.?
5. Objasnite razliku između poslovnih udjela

7.1. Javno trgovačko društvo

Društvo je osoba u koje se udružuju dvije ili više fizičkih i pravnih osoba radi trajnog obavljanja djelatnosti, a svaki član društva odgovara za obveze društva neograničeno, solidarno, cjelokupnom svojom imovinom.

Kakva je odgovornost članova?

Neograničeni oblik odgovornosti članova društva ostavlja dojam najvišeg stupnja povjerenja koje mogu imati vjerovnici tog društva. Ako društvo loše posluje, tada vjerovnici mogu naplatiti svoja potraživanja ne samo iz imovine društva već i iz privatne imovine svih njegovih članova.

Kako se osniva javno trgovačko društvo?

Javno trgovačko društvo osniva se na temelju društvenog ugovora o osnivanju koji sklapaju njegovi osnivatelji. Zbog neograničene odgovornosti članova društva Zakon o trgovačkim društvima (ZTD) ne propisuje minimalni iznos temeljnog kapitala koji se formira pri osnivanju pa temeljni kapital može iznosići samo nekoliko kuna. Taj pravni oblik tako poduzetnicima omogućuje da svoj pothvat počnu s minimalnim ulaganjima. Izraz *javno* označuje da je riječ o društvu u kojem su prema van poznati svi članovi.

Ulozi članova javnoga trgovačkog društva mogu biti u obliku novca, stvari, prava, ali mogu također uložiti svoj rad te druge usluge i dobra. Vrijednost nenovčanog uloga bilo koje vrste članovi društva sporazumno određuju u novcu. Ako društvenim ugovorom nije navedeno, članovi društva moraju unijeti jednake uloge.

Kako se posluje u javnom trgovačkom društvu?

Jedan član društva ne može bez pristanka drugih voditi poslove izvan društva koji su inače predmet poslovanja samog društva te ne smije u

1

7. Javno trgovačko društvo
komanditno društvo

nekome drugome trgovačkom društvu sudjelovati kao član koji je osobno odgovoran, što znači da ne smije postojati radno-pravna konkurenca između društva i njegovih članova.

Javno trgovačko društvo nema tijela upravljanja pa svaki član društva ima pravo i obvezu voditi poslove te zastupati društvo, ako društvenim ugovorom nije drukčije određeno. Za donošenje poslovnih odluka potrebna je suglasnost svih članova, ali se društvenim ugovorom može odrediti da je za to dovoljna većina glasova svih članova. Svaki član društva ima jedan glas bez obzira na njegov ulog što se društvenim ugovorom može drugačije urediti.

Članovi društva sudjeluju u podjeli ostvarene dobiti i gubitka razmjerno udjelu u društvu koji stječu na temelju svojih uloga.

Prijavu za upis u sudski registar moraju podnijeti svi osnivatelji, članovi društva. Prijavi se moraju priložiti društveni ugovor o osnivanju, dokaz o uplati uloga ako ih ima te potpisi osoba ovlaštenih za zastupanje društva.

Tko upravlja
trgovačkim društvima

7.2. Komanditno društvo

Trgovačko je društvo u koje se udružuju dvije ili više osoba radi trajnog obavljanja djelatnosti i pritom najmanje jedna osoba odgovara za obveze društva neograničeno, cjelokupnom svojom imovinom, a najmanje jedna osoba ne odgovara za obveze društva ako je uplatila svoj ulog u cjelini.

Društvo se osniva društvenim ugovorom o osnivanju koji sklapaju njegovi osnivatelji. **Kako se osniva komanditno društvo?**

Za razliku od prethodnog oblika, u komanditnom društvu možete razlikovati dvije vrste članova.

komplementari

Članovi su društva koji preuzimaju neograničenu odgovornost pa stoga vode poslove društva i zastupaju ga što znači da u komanditnom društvu također ne postoje tijela upravljanja. Komplementari donose poslovne odluke na isti način kako je to uređeno za članove javnoga trgovačkog društva. U društvo mogu uložiti novac, stvari, prava kao i svoj rad te druge usluge ili dobra čija se vrijednost izražava u novcu.

komanditori

Članovi su društva koji ne odgovaraju za obveze društva ako su uplatili svoj ulog u cjelini što znači da je njihova privatna imovina zaštićena, oni mogu izgubiti samo ono što su uložili u društvo. Nisu ovlašteni upravljati društvom, ali imaju pravo nadzirati poslovanje. To su prije svega ulagači kapitala i zainteresirani su za podjelu ostvarene dobiti. Društvenim se ugovorom komanditorima može povjeriti poslovanje društva, ne i zastupanje društva. Ako komanditor nije unio svoj ulog (novac, stvari ili prava) u cjelini, tada svojom imovinom odgovara za obveze društva do visine neuplaćenog dijela uloga.

uzetništva

dnice ruštva?

Zabrana konkurenčije koja vrijedi za sve članove javnoga trgovačkog društva u ovom društvu vrijedi samo za komplementare. To znači da je komanditorima dopušteno izvan društva voditi poslove koji su predmet poslovanja društva.

Kao kod javnoga trgovačkog društva, zakon ne propisuje minimalni iznos temeljnog kapitala s obzirom na to da su vjerovnici zaštićeni privatnom imovinom komplementara. U slučaju da društvo loše posluje, vjerovnici se mogu naplatiti ne samo iz imovine društva već i iz privatne imovine svih komplementara.

Članovi komanditnog društva sudjeluju u dobiti i gubitku društva na sličan način kao u javnom trgovačkom društvu.

Prijavu za upis u trgovački registar podnose svi komplementari, a uz prijavu se prilaže društveni ugovor o osnivanju, popis komanditora te visina njihovih ugovorenih uloga.

enja javnog i g društva?

njihovim ugovorenim uloga.

U praksi mali broj poduzetnika bira javno trgovačko društvo ili komanditno društvo kao pravni oblike poduzetničkog pothvata. Iako ovi oblici trgovacačkih društava omogućuju poduzetnicima da s malim ulaganjima počnu poslovanje, njihov je najveći nedostatak u tome što od poduzetnika traže preuzimanje najvećega mogućeg stupnja odgovornosti. Stoga se u praksi ti oblici najčešće biraju onda kada to propisuje zakon kao što je bio slučaj sa zaštitarskom djelatnošću koja se morala organizirati samo kao društvo osoba. No od 2003. i ta je odredba ukinuta izmjenama Zakona o trgovacačkim društvima. Za sada se još uvijek stečajni upravitelji moraju organizirati kao društva osoba s tim da drugi član društva može biti fizička ili pravna osoba. U zapadnoj Europi komanditna društva najčešće osnivaju obitelji s tim da je glava obitelji komplementar, a ostali su članovi komanditori.

 Ključni pojmovi javno trgovacačko društvo, komanditor, komanditno društvo, komplementar

O tajnom društvu i ortaštvu

tajno društvo

Poseban je oblik organiziranja preko kojeg poduzetnik može ulagati u pothvat već postojećega gospodarskog subjekta radi ostvarivanja udjela u dobiti. Poduzetnik je tajni član u tom društvu jer ne sudjeluje izravno u pothvatu, isključen je iz zastupanja i iz vođenja poslova tajnog društva i nije poznat javnosti. Tajni član može biti bilo koja pravna ili fizička osoba, a sklapanjem ugovora ne stvara se nikakav pravni subjekt. Ugovor je temelj svih odnosa u tajnom društvu. Ulog tajnog člana može biti u obliku novca, stvari i prava na temelju čega se, prema ugovoru, tajnom članu isplaćuje udjel u dobiti. Ugovorom se može izuzeti obveza tajnog člana da sudjeluje u gubitku društva.

Postupa
Shema

izuzeti obveza tajnog clana da sudjeliuje u gubitku društva.

Shema
FINI.

1. k

ortaštvo

Kao pravni oblik poduzetništva nastaje na temelju ugovora između dvije ili više osoba kojim se ove osobe obvezuju da će bez stvaranja novog subjekta radi ostvarivanja zajedničkog cilja udružiti svoj rad i imovinu. Ortaštvo je uređeno Zakonom o obveznim odnosima. Načelno, ortaci su obvezni unijeti jednakе uloge koji postaju imovina društva. Njihovi udjeli u dobiti ili gubitku utvrđuju se ugovorom, a ako to nije uređeno ugovorom, svaki će ortak imati jednak udjel. Najčešće u praksi ortaštva djeluju kao mali pothvati, zajednički obrti, zanatske zadruge i sl.

O dionicama

Kao što temeljni kapital ne govori kolika je imovina društva (temeljni je kapital samo kod osnivanja jednak imovini dioničkog društva), tako nominalna vrijednost pojedinih dionica ne govori koliko je dioničar za njih platio, odnosno kolika je njihova stvarna vrijednost. U fazi osnivanja prema našem se zakonu dionice ne smiju izdavati za svote koje su manje od nominalne. Članovi dioničkog društva mogu preuzeti dionice na temelju ulaganja novca, stvari i prava u društvo. Pritom se nenovčana ulaganja moraju iskazati u novčanim vrijednostima.

Nominalni iznos dionice označuje postotak udjela dioničara u temeljnem kapitalu. Primjerice, ako je temeljni kapital dioničkog društva 200.000,00 kuna, a nominalni iznos dionica koje posjeduje dioničar 20.000,00 kuna, tada je poslovni udjel ovog dioničara 10 %.

Dionice kao skup članskih prava i ovlasti dioničara

O glavnoj skupštini dioničkog društva

Temeljno je i neotuđivo pravo svakog dioničara sudjelovanje u radu glavne skupštine pa je stoga zakonom propisan postupak njezina sazivanja. Ovo pravo dioničar može ostvariti i preko zastupnika, pogotovo ako je prava osoba, ali najčešće je to preko punomoćnika.

Pravo sudjelovanja u radu glavne skupštine imaju članovi uprave i nadzornog odbora iako nisu dioničari. Obratno, na sjednicama nadzornog odbora ne mogu biti osobe koje nisu njegovi članovi ili članovi uprave društva makar bili i dioničari.

Glavna skupština može donositi samo odluke koje su izričito određene zakonom i statutom društva. Neke od tih odluka vezane su za:

- izbor i razrješenje članova nadzornog odbora
- prihvatanje godišnjih finansijskih izvješća
- uporabu ostvarene dobiti
- davanje razrješenja članovima uprave i nadzornog odbora
- imenovanje revizora društva
- izmjene statuta
- povećanje i smanjivanje temeljnog kapitala društva
- uvrštenje dionica društva na uređeno tržiste radi trgovanja i povlačenje dionica s tog uvrštenja
- prestanak rada društva.

O upravi dioničkog društva

Osoba koja je kažnjena za prouzrokovanje stečaja, povredu obveze vođenja poslovnih knjiga, oštećenje vjerovnika, neovlašteno otkrivanje i pribavljanje poslovne tajne, osoba protiv koje je izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja koje je potpuno ili djelomično obuhvaćeno predmetom poslovanja društva ne može biti član uprave. Članovima uprave može se za njihov rad dati pravo sudjelovanja u ostvarenoj dobiti društva. Sudjelovanje u ostvarenoj dobiti temelji se na nagradi za uspješno upravljanje poslovnim aktivnostima, a ne na udjelu u kapitalu.

Bez suglasnosti nadzornog odbora član uprave ne može za svoj ni za tuđi račun obavljati poslove koji ulaze u predmet poslovanja društva. Jednako tako ne može biti član uprave ni nadzornog odbora u drugom društvu koje se bavi poslovima iz predmeta poslovanja društva. Bez suglasnosti također ne može biti član društva u kojem osobno odgovara za obveze društva ako se to društvo bavi poslovima iz predmeta poslovanja društva.

O nadzornom odboru dioničkog društva

Statutom se može odrediti i veći broj od tri člana, no broj članova nadzornog odbora mora biti neparan. Pritom se moraju poštovati odredbe ZTD o najvećem mogućem broju članova. Najveći broj članova nadzor-

nog odbora ovisi o iznosu temeljnog kapitala pa u dioničkim društvima s temeljnim kapitalom do 12 milijuna kuna nadzorni odbor može imati najviše devet članova, s temeljnim kapitalom do 80 milijuna kuna 15 članova i s više od 80 milijuna kuna 21 člana.

Član nadzornog odbora može biti samo fizička osoba koja je potpuno poslovno sposobna i ispunjava slijedeće uvjete.

- Nije član uprave društva (ista osoba ne može voditi poslove društva i sama nadzirati svoje poslovanje).
- Nije član nadzornog odbora u deset društava.
- Nije član uprave društva koje je ovisno o dioničkom društvu (npr. u nadzornom odboru banke ne može biti osoba koja je član uprave druge banke ili društva čija je djelatnost trgovanje vrijednosnim papirima na organiziranim tržistima).
- Nije član uprave drugog društva kapitala u čijem se nadzornom odboru nalazi član uprave društva.
- Nije osoba koja ne ispunjava uvjete koje moraju ispunjavati članovi uprave.

Zakon o radu propisuje da u nadzornom odboru dioničkog društva mora biti najmanje jedan predstavnik zaposlenika, a statutom dioničkog društva može se odrediti veći broj članova koje imenuju zaposleni.

Mandat članova nadzornog odbora traje najduže četiri godine s tim da iste osobe mogu biti ponovno izabrane, a njihov mandat može prestati i prije zakonom utvrđenog roka. Kao i članovi uprave, za svoj rad mogu biti nagrađeni sudjelovanjem u ostvarenoj dobiti društva u obliku naknade koja se određuje statutom, a može je odobriti i glavna skupština društva.

Raspodjela neto-dobiti dioničkog društva ima neke specifičnosti. Račun dobiti i gubitka prihvata skupština, ali se može dogoditi da skupština ne odlučuje o raspodjeli čak i do polovice ostvarene dobiti.

Neto-dobiti može se, naime, rasporediti tek kada je pokriven možebitni gubitak prenesen iz prethodne godine, a dividenda se može isplati dioničarima tek nakon što je dioničko društvo odredilo zakonske, statutarne te rezerve za vlastite dionice ako ih društvo namjerava stjecati. Uprava naših dioničkih društava nema većeg utjecaja na raspored ostvarene neto-dobiti. Zakon ipak dopušta upravi i nadzornom odboru da dio neto-dobiti koja preostane za prethodno navedene namjene (pokriće prenesenog gubitka, formiranje zakonskih, statutarnih te rezervi za vlastite dionice) rasporedi u ostale rezerve.

Dakle, tek nakon što se dio neto-dobiti tekuće godine izuzeme za pokriće prenesenoga gubitka, zakonske, statutarne i rezerve za vlastite dionice te možebitne ostale rezerve, glavna skupština može odlučiti o isplati ostatka dobiti dioničarima u obliku dividende.

Dividenda se dijeli razmjerno nominalnim iznosima dionica, a kako dionice imaju istu nominalnu vrijednost, dioničar koji posjeduje više dionica primit će razmjerno više dividende. Skupština također može odlučiti da se ostatak neto-dobiti ne dijeli dioničarima, već da se rabi u druge svrhe. Dio ostvarene, ali neraspodijeljene neto-dobiti koja se, prema odluci glavne skupštine, ponovno ulaže za daljnje poslovanje jest zadržana dobit društva.

Razlika između dioničkog društva i društva s ograničenom odgovornošću

tiri godine s tim da iste osobe mogu biti ponovno izabrane, a njihov mandat može prestati i prije zakonom utvrđenog roka. Kao i članovi uprave, za svoj rad mogu biti nagrađeni sudjelovanjem u ostvarenoj dobiti društva u obliku naknade koja se određuje statutom, a može je odobriti i glavna skupština društva.

Raspodjela dobiti u dioničkom društvu

Ostvarena se dobit (bruto-dobit ili dobit prije oporezivanja) na kraju poslovne godine oporezuje. Dioničko društvo poput svih trgovačkih društava mora državiti platiti porez na dobit. Prema našem zakonu računovodstvena bruto-dobit nije jednaka osnovici za plaćanje poreza na dobit. Bruto-dobit uvećava se za porezno nepriznate rashode, a smanjuje se za neke prihode i poticaje pa se tek tada utvrđuje osnovica za plaćanje poreza na dobit. Trgovačka društva mogu raspodjeliti tek neto-dobit.

rima, već da se rabi u druge svrhe. Dio ostvarene, ali neraspodijeljene neto-dobiti koja se, prema odluci glavne skupštine, ponovno ulaže za daljnje poslovanje jest zadržana dobit društva.

Razlika između dioničkog društva i društva s ograničenom odgovornošću

Uz brojne sličnosti dvaju društava kapitala postoje i sljedeće razlike:

- Izrazu dioničar u dioničkom društvu odgovara izraz član društva u društvu s ograničenom odgovornošću.
- Poslovni udjel u dioničkom društvu izražen je dionicama, a u društvu s ograničenom odgovornošću poslovni se udjel ne može izraziti vrijednosnim papirima.
- Izrazu dionica odgovara izraz temeljni ulog odnosno poslovni udjel.

- Dioničko društvo mora imati nadzorni odbor, a društvo s ograničenom odgovornošću mora ga imati jedino ako je prosječni godišnji broj zaposlenih veći od 200 ili ako je to propisano posebnim zakonom. Nadzorni odbor je, prema tome, neobvezatno tijelo društva s ograničenom odgovornošću.

O ovlastima skupštine društva s ograničenom odgovornošću

U ovlasti skupštine su i ovi poslovi:

- prihvaćanje finansijskih izvješća, odlučivanje o uporabi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka
- izbor i opoziv članova uprave
- izbor i opoziv članova nadzornog odbora
- podjela i povlačenje poslovnih udjela članovima koji istupaju ili su isključeni iz društva s tim da visina temeljnog kapitala ne smije biti ugrožena. U ovom slučaju poslovni udjel istupajućeg člana prelazi na društvo. Inače, članovi društva ne mogu tražiti da im društvo vrati ono što su uplatili ili unijeli u obliku stvari i prava kao svoje temeljne uloge.
- izmjene društvenog ugovora
- preoblikovanje društva
- pripajanje drugom društvu i spajanje s drugim društvom
- odluka o prestanku rada društva itd.

Uvjeti u kojima društvo s ograničenom odgovornošću mora imati nadzorni odbor

Društvo s ograničenom odgovornošću mora imati **nadzorni odbor** ako je:

- prosječni broj zaposlenih u godini veći od 200
- za društvo koje obavlja određenu djelatnost tako propisano posebnim zakonom
- temeljni kapital društva veći od 600.000,00 kuna i ima više od 50 članova
- društvo komplementar u komanditnom društvu, a prosječan broj zaposlenih u oba društva zajedno je veći od 200.

Ako postoji nadzorni odbor, potrebno je, kao i u dioničkom društvu, u tom tijelu imenovati najmanje jednog predstavnika zaposlenika.

Nadzorni odbor nadzire poslovanje društva odnosno rad uprave. Članove nadzornog odbora bira skupština društva. Sve što smo već naveli za nadzorni odbor u dioničkim društvima vrijedi i za nadzorni odbor društva s ograničenom odgovornošću.

Raspodjela dobiti u društvu s ograničenom odgovornošću

Slično je raspodjeli dobiti u dioničkom društvu. Riječ je o neto-dobiti koja je ostvarena na kraju poslovne godine i evidentirana u računu dobiti i gubitka kao dobit nakon oporezivanja. Neto-dobit mora se, kao što vam je poznato, najprije rabiti za pokriće možebitnoga prenesenoga gubitka, a tek nakon toga može se raspodijeliti članovima društva. Za razliku od dioničkog društva, društvo s ograničenom odgovornošću nema propisane zakonske rezerve. Društvo ipak može društvenim ugovorom urediti stvaranje rezervi. Jedan dio preostale dobiti može se rabiti za isplatu nagrada članovima uprave i nadzornog odbora. Ostatak se raspodjeljuje članovima društva u omjeru njihovih stvarno unesenih odnosno uplaćenih temeljnih uloga. Neraspodijeljena dobit jest zadržana dobit za društvo.

Raspodjela dobiti u javnom trgovačkom društvu

Nakon utvrđivanja godišnje dobiti najprije se podjeli jedna trećina dobiti razmjerno udjelu u kapitalu društva (kapitalno načelo) te u prvoj podjeli ne sudjeluju članovi koji su uložili samo svoj rad. Preostale dvije trećine dijele na jednakе dijelove svim članovima pa tek u ovoj podjeli mogu sudjelovati oni članovi koji su u društvo unijeli samo svoj rad (personalno načelo).

Raspodjela dobiti u komanditnom društvu

Članovi komanditnog društva sudjeluju u dobiti i gubitku društva na sličan način kao u javnom trgovačkom društvu. To znači da se najprije dijeli 1/3 dobiti

tekuće godine članovima društva razmjerno njihovu udjelu u kapitalu društva, bez obzira na to je li riječ o komplementaru ili komanditoru. No preostale se 2/3 dobiti ne dijele na jednake dijelove za sve članove društva kao što je to u javnom trgovačkom društvu, već se dijele prema omjeru udjela koji odgovara konkretnim okolnostima ako društvenim ugovorom nije drugačije ugovoreno. Komplementari, u pravilu, odlučuju o tome što te okolnosti znače, a one se sastoje od doprinosa člana u vođenju poslova društva, osobnog angažmana, visine udjela i sl. Dakle, podjelu preostale 2/3 dobiti određuju komplementari.

Važno je naglasiti da se dio ostvarene dobiti isplaćuje komanditoru jedino ako je u cijelosti uplatio ulog na što se obvezao društvenim ugovorom. Udio u dobiti komanditorima se isplaćuje u roku koji je određen društvenim ugovorom ili odlukom komplementara. U drugom slučaju taj rok za komanditora ne može biti dulji od 60 dana od dana prihvaćanja finansijskih izvješća društva. Komplementari imaju pravo na isplatu dobiti odmah po zaključnom računu, ako društvenim ugovorom nije drugačije utvrđeno.

Ako se udjel komanditora u kapitalu smanjio ispod njegova temeljnog uloga zbog prijašnjeg sudjelovanja u snošenju gubitka, tada mu se neće isplatiti dobit koja bi mu inače pripala prema obračunu. Ova

se ograničenja isplate dobiti ne odnose na komplementare s obzirom na to da oni odgovaraju cijelokupnom svojom imovinom.

Gospodarsko interesno udruženje

Trgovačko je društvo koje osnivaju dvije ili više fizičkih i pravnih osoba radi olakšanja i promicanja obavljanja gospodarske djelatnosti njegovih članova.

Osniva se društvenim ugovorom o osnivanju. Za osnivanje ovog društva nije potreban ulog članova kao kod ostalih društava osoba, međutim, da bi se ostvarivali ciljevi društva, moraju se prikupiti sredstva pa se stoga ugovorom određuje obveza uplate članskog doprinosa.

U odnosu na prethodne oblike, posebnost ovog oblika jest postojanje tijela upravljanja – skupštine, uprave i drugih tijela što je obilježje društva kapitala. Odluke se donose jednoglasno na skupštinu društva, a svaki član ima jedan glas. U iznimnim se slučajevima ugovorom o osnivanju može predvidjeti većina glasova potrebna za donošenje odluka.

Poslove društva vodi uprava koja ujedno zastupa društvo prema van. Cilj ovoga trgovačkog društva u načelu nije ostvarivanje dobiti za društvo, već za svoje članove.

NAPOMENA !

Sadržaj je preuzet iz knjige za predmet Poduzetništvo 1 za prvi razred srednje ekonomski škole. Ukratko opisuje najvažnije stvari iz gradiva drugog ciklusa predmeta Trgovačko pravo. Ovo nije službena niti preporučena literatura za učenje. Poslužit će samo kao sistematizacija već naučenog gradiva iz službene literature. Ovdje ćete pronaći odgovore na 60% (možda i više) pitanja koja su se pojavila na završnom ispitnu 18.6.2015. godine.

Opet ponavljam, radi se o skraćenoj verziji gradiva iz službene literature. Posebno treba pripaziti na dio o dioničkom društvu jer je u službenoj literaturi taj dio puno opširnije objašnjen.

Sve zasluge idu jednoj Ivani iz 1.ek ☺